

Sweriges Rikes L A G

Gillad och Antagen
på

Riksdagen åhr 1734.

Demte
Sammandrag
af sederuera och seduast efter Riksdagen
1840-1841 utkomne Författningar, genom hvil-
ka Lagen blifvit ändrad, förklarad eller
fått wäsendligare tillägg,

ordnadt

af

JOH. GABR. CARLÉN
a. o. Kanslist i Just. Revis.

STOCKHOLM.
P. M. Norstedt & Söners
Förlag.

Då den så kallade dukatupplagan af 1734 års Lag för långsiga tider sedan utgått ur bokhandeln och hittills icke blifvit efterföld af någon annan lika korrekt, har undertecknad vågat utgivandet af närvärande lagbok och dervid bemödat sig om den tillförlitlighet, som icke allenaft den egentlige juristen utan äfven den större allmänheten i afseende på ett dylikt arbete äger rätt att fördra. Med bibehållande af sjelfva lagtexten ostympad, jemte gamla stafningssättet och filjetecknen, hafwa endast numera förändrade och upphäfda rum i densamma blifvit med citat. tecken (" ") utmärkte. Förförigt är allt hvad gamla lagboken innehåller, säsom Söretalet, Stadsfästelsen, Domare-Reglorna, m. m. här intaget.

Ur hittills utgifna Lag- och Författnings-Samlingar bifogas, dels i sammandrag dels i sin helhet, de stadganden, genom hvilka Lagen blifvit ändrad, förklarat eller fått wäsendtlige tillägg. För begagnandet af denna lagbok anmärkes att en förändrade författnings är införd omedelbart under tillhörande paragraf och, för att göra den så mycket mer i ögonen fallande, utflyttad i wenstra kanten till lika bredd med lagtexten, då deremot alla förklaringar och de tillägg, som icke blifvit utfärdade såsom ordalydelse för paragrafen, äro inom kanten indragne; hvad som gäller för större delen af något kapitel, är

införde vid slutet af detta samma. Och härigenom torde det hela framstå temligt redigt.

Till lättanad för den praktiserande juristen och för äfödighets skull i allmänhet hafwa de förfatningar, som innehålla uträkningar med nummortal, blifvit, i likhet med K. Förordn. d. 10 Junii 1841 vid 5 Kap. 4 §. S. V., införda i tabell-form, se t. ex. 45 Kap. 2 §. M. V. och 10 Kap. 1 §. U. V. Ännu enklare hade tabellen vid sistnämnde lagrum funnat framställas, så wida ej då varit nödvändigt att ändra förfatningens runda summor.

I särskilt bihang följa, utom några formulärer till besvärs-hänvisningar och ett schema öfwer arfsföljden, de viktigare förfatningar, som för sin längd icke kunnat rymmas i sjelfva lagboken. Det wäsendligaste af Legostadgan, Förordningarna om Stångselskyldigheten, Skogarne, Jagt och Djursängst, m. fl. har dock fått sin wederbörliga plats under de lagparagrafer, hvilka genom nämnde förfatningar blifvit ändrade.

På twenne stället har Förordn. mot Gylleri och Dryckenkap, af den 24 Aug. 1813 blifvit åberopad. Den nya af den 16 sifsl. November, som under tryckningen af denna lagbok blifvit utsärdad och nu finnes i bihanget upptagen, gör dock inga ändringar i de ifrågavarande utdragene ur den gamla.

Stockholm i December 1841.

J. G. C.

En del av förfatningarna i denna lagbok är i samband med den svenska rättslägenheten, och kan icke i sitt hela omfång översättas med den svenska rättslägenhetens hjälp. Därför har de svenska rättslägenhetens namn och beteckning bevarats i denna lagbok, men de svenska rättslägenhetens beteckningar har dock i samband med den svenska rättslägenheten ändrats till de svenska rättslägenhetens beteckningar.

Detta är en del av förfatningarna i denna lagbok, som kan icke i samband med den svenska rättslägenheten översättas med den svenska rättslägenhetens namn och beteckning.

Kongl. Maj:ts och Rikssens

Cancellie Collegii

Söretal

Lagen.

Then Allswäldiga Gudens och hans heliga viljas naturliga kändedom är allom Menniskiom i hiertat så diupt inskriven, at intet Folk ännu är funnit, som sig utan Gud och Lag befrämna gitrat; Fast mera hafwa alle sin sammanlefnad och trefnad på Gudstienst och Lag enhälligt grundat. Thuru Folkslagen ifrån Urstiftarens rätta mening sederméra afvilitz; intyga doch the hos them fundne inrättningar, at the om hägges omingängelighet varit öfvertrygade. Öfwer then förra hafwa Menniskiorne ingen frihet, utan måste nödvändigt blifwa wid then, som then Allwise upphofsmannen föreskrivit; Men intärtningen til thet borgerliga fälskapsets värn och basta har han lemnat thet funda formuliet på förberörde grund at fastställa, påbiuda och förändra. Ju försiktigare thenna stadgad är, och ju nogare then handhafwes, ju lycksaligare gör then sina Följare. Lagens billighet och ålder lämna Landet oemotsägeligt bewis om thes Inbyggares förmåner för andra uti heder, rätter och ur-åldrig bestning.

Sverige är ifrån hedenshös ett fritt Rike: The Inbyggare Swear och Giöthar. Gi finns Giötha namn i flera Länder faständande, utan i Swea Rike allena; fört att af them utspriddes Giötha namn i annor Land. Ut thetta Folk redan then tiden med Lag

och stadgar, hwarefter thet sig rättat, varit försedt, finnes ei allenast af the Lagar, som thes Landsmän, hvilka i the tider, härifran utgåt, infört i the Ländre och Riken, hvaröfwer the rådande blifvit, som bevisligrt är af the Giöthers och Longobarders Lagar, hvilka ännu äro förhanden, och sin grund samt åtskilliga qvarbehålne orda-log utur vår gamla Giöthiska Lag och språk allena härleda: Utan ock af inländska säkra skrifter och esterrättelser. I ty under then första af then hedna Kongliga Inglinga Släcten, som för vår Frälsares födelse utur Asien hic in i Riket inkom, förändrades Landsens gamla Lagar uti them, som under then Släctens Regering öfwer 600 Åhr esterlefwa de blifvit, hvilka then sidsta här på Thronen af samma Inglinga Ått, benämnd Ingiald, (sedan han åtskilliga Fyldes Konungars wälden med Upsala eller Swea wäldet sammansogat, och så en förenad och allmän Landslag nödig fant) å myo genom en sin, til then ändan utsänd Troman, benämnd Wige Spa eller then wisa, lät sammandra ga uti et enskylt wärk, Wigers flockar kalladt, som sedan tiante til grundval för Upplands Lagen, hvilken af Herr Birger Pärsson til Finsta, med tofs lagfarna Måns medarbetande, emot 700 Åhr therefter sammankress med Konung Birger Måns sons goda minne, och så efter moget öfvervägande och rådgörande allmänneliga wedertogs samt af Konungen stadsfästades och påböds. Imedeltid földe och rättade man sig i the öfriga Swea och Giötha landsändar efter theras enskylta och uti äldsta hedna tider yrkade Lagar, sedan thet vid then Christna lärans almänna antagande här i Riket af så warande Konungar och Lagmän blifvit rättade och thet thet uti besintelige fördömmelige widskepelser och Afguda Offerfatt utmönstrade. Hvilka särskilda Landskaps Lagar Konung Magnus Erichson uti thet 14de hundrade Åhret begynce uti en för hela Riket begväm och almän Lag

at sammansatta låta: Men, genom thet Pågwissa Prästerskapets då gjorda hvarjehanda inkast, kom at hindras och städna, in til thes åter almänt flagat blef, huru the gamla Lagars affrister, som dels med ruinor, dels med då brukelige bokstäfver varit på trä och balkar uppeitade och med Kädior i Kyrkior och andra almänna eller enskylta hus häftade och förvarade, genom theras Skiljachtheter hvarjehanda irringar försakade: hvarföre Konung Christopher Åhr 1442 nödgades förberörde Lagar, jemte flera imedeltid utkomna särskilda städgar, uti en almän Lag och Lagbok, efter tidernas ändringar och Riksens tarf, hopsamla, jämföra och fornya låta. Samma nyttige wärk blef väl af Konung CARL then Nijonde å myo åhr 1608 stadsfatt, fast än med någon på Atfföreningar och Riksens afflied grundad ändring, som uti samma Företal omrädes, samt til almän rättelse kungiord, dock med thet uttryckeliga förbehål af widare öfwerseende och förbättring.

I anledning här af, sedan här om wid åtskilliga Riksdagar är wordit påmint och anhållit, Högst salig Konung CARL then XI åhr 1686 förordnade wijsa lagfarna Herrar och Män sig samma arbete at förtaga, som thet uti hans lifstid, och under the svåra krigsoroligheter uti Högst salige Konung CARL then XII:tes och vår Allernådigsta Drottninga ULRICÆ ELEONORÆ Regerings åhr, samt sidst under vår nu warande mildaste Konungs hulda syrelse berömligen försatt, och ändelegen hint til then fullkomlighet, at sedan wederbörande Domstolar i Riket theröfwer hörde blifvit, och them anbefalt varit med theras bestänkande och påminnelser at inkomma, thet wid the bågge sidstledne Riksdagar af Riksens Råd och Ständer å myo blifvit igenom-gångit, godfunnit, antagit, och Hans Kongelig Majt til kungiordande och påbivdande i underdåmighet updragit.

Utas hwilcket ast klarligen skönjes, at på samma sätt, som Swea och Götha Män nitnit then näden af Gud, at in til thenna dagen bibehålla, bebo och bygga thei Land, som theras Stamfader i förstone intagit, sig tillägnat och upodlat; the likaledes ifrån the tiderna in til thenna, bibehållit urminnes häfden af then alla fria ländar tillhörande rättigheten, at ei låta påträffa sig någon ny Lag, innan then först af Inbyggarna är worden stärkådad och antagen, hwilcken Øfwerhetens höga ämbete sedan tilkommer allmänneliga at påbiuda samt til rättelse och esterlesnad hvar och en at förplichta; them fromnom til sydd, och them wrängwi- som til spält.

Vi FRIEDRICH med Guds Nåde, Sve- riges, Göthes, och Wendes Konung, &c. &c. Landt-Grefwe til Hessen &c. &c. Giore witter- lit, at ehuruwäl Wäre Höglöfslige Företrädare, Sveriges Konungar CARL then IX och GUSTAF ADOLPHI, wid then härtils brukeliga Lands och Stadslagens utgåswande åhren 1608 och 1618, strax hafwa förklarat sig wara sinnade, at låta then samma behörigen öfwerse och efter nödtorsten förbättra: hwarom jemwäl Riksens Samtelige Ständer esomoftast påmint, och således theras högeliga önskan och åstun- dan therwid å daga lagdt: hwarföre och Konung CARL then XI, Wår Högtärade Herr Swärfader, nödigt funnit, at utse och förordna wiſa lärda och förståndiga män, som skulle sätta Lagen på tydlig och bruklig Svänska, therwid utesluta hwad icke mera war i bruk, eller genom antagen god sedwana blifvit förändrat, och i stället införa, hwad genom laga Stadgar och Riksdags Besluter kunnat blifwa påbudit: Doch har ett så hälsosamt och angelägit ar- bete för mångahanda emellankomna hinder, svårigheter, krig, och förändringar, icke kunnat til ändskap brin- gas, förr än the til Lagens öfwerseende sidst förord- nade witte och lagfarne Män, med berömmelig flit och sorgfällighet, sitt utkast och the uppsatta Balkar låtit utgå, hwilka dels wid 1731 åhrs, dels wid 1734 åhrs Riksdag, blifvit igenom gångne, öfwer- sedde, och i wiſa mål och ärender ändrade och för- bättrade. Förthenkul och Riksens samtelige Ständer, så wäl uti sidsta Riksdags Beslutet erkändt, gilladt

och wedertagit then således utarbetade, och sedermera af Nilsens Råd och Ständer med möget betänckande förskräddade nya Lagen, som ock genom bref af then 13 Decemb. 1734, gifvit Øf theras underdåliga åstundan tillkänna, at Wi then samma med vår Kongeliga hand och namn wille stadsfåsta, och til trycket befördra låta. Vi hafwe således med synnerlig fägnad förmärkt, therta så länge efterlängtade Lagens öfverseende och lämpande til närvarande tider, vara under Vår Regering fullbordadt, och til alla Wåra älfeliga undersåtares nöje och wälstånd inrättadt: och erkänne med wördnad och tackfajelse then alsmächtiga Gudens milda Fickelse, som Wårt Rike med en så beständig frid wälsignadt, at thetta arbete kunnat af Nilsens Ständer uti önskelig ro och förtrolighet företagas och afhandlas. Vi hade ock gierna önskadt, at thenna Lag wid thetta årets ingång strax kunnat wid alla Domstolar komma i bruk; doch har thermed något längre på tiden kommit att utgå, på ihet alt måtte nog i acht tagas, hwad Nilsens Ständer nödigt funnit at wid handen gifwa, ändra, tillsätta, eller uteläta, samt at thetta werket genom trycket almänt kunde förkunnas, och til alla landsändar behörigen utkomma.

Therjemte hafwe Vi ock godtfunnit, at härmest i näder fungiora och förstå låta, Först at i thenna nu utgående Lagbok icke är någon Konunga Balk beskriven, utan hwad i then förra om Konungarätten och thylikt varit införd, sådant, tillika med Nilsens Ständers rätt och frihet, finnes utförliga stadgeadt och beleswadt uti Nilsens Ständers Wahlaet, Vår För-

säkring, Regerings Formen, och Målsdags Beslutet, hwilla såsom en af Øf och Nilsens Ständer, angående Regerings sättet antagen fundamental Lag, böra fattas och anses. 2. At alt hwad genom särskilda Privilegier är faststälde, har i denna almänna Lagen ej kunnat insyta. 3. At the förra Lands och Stads Lagar häruti äro sammandrapta, doch så, at alle mål tydliga blifvit utsatte, hvaruti någon skilnad hör vara emellan Lands och Stadsrätt. 4. At thenna Lag ej innehåller rhet, som til särskilt förordnade Domsäten hörer, eller hwad Oeconomie och Politie Förordningar angår, hwilla efter förfallande omständigheter finnas mera förändring vara underkastade. 5. At någre besynnerlige mål, som fällan föresalla, äro efter noga öfvervägande utelemnade. Och ändtes ligen förf, at the saker, som redan äro afgjorda, icke få, i anseende til thenna Lagen, åter rifsas up igen. Imedlertid är med all gjörlig omförg och åhuga ther uppå arberadt, at i thenna Lag alle the nödigaste synge finnas, som til het enskilda lefvernet i ett wäl beställdt Rike höra, och uti Rättiegångs och Utsökningens mål kunna til rätte- snöre tien, hvarigenom rätt och rättsvisa kan handhafwas och bibehållas, så hvar och en redeliga, och utan vrångvisa, ställer sig Lagens innehåll til obrottslig lydna, samt Dom- och Besalningshafwande utan afseende på höghet, macht, våld, skyldskap, hat eller afvund, oväldugt hielpa hvar man til sin rätt, in och utländst, then ringa och fattiga, så wäl som then höga och rika, och frälsa them, som med våld och öfvermod twinges, särdeles fattiga enkor och faderlösa

barn, på thet sanning, frid och rätsärdighet må bo i landet, och then stora Gudens såsom högsta Domarens nåd och barmhärtighet i Wårt Rike må syrckas och förmeras. Och emedan genom theras oförtrutna flit, och mödosamma bearbetande, som äfwen til thesa Balkars utkast och uppfattande warit befullmächtigade, thetta angelägne werk nu är så wida färdigt, at thet uppå Wår nådiga fungiorelse kan utkomma, och ifrån then första Septemb: nästkommande almänt brukas och efterlefs: Altså hafwe Wi härmed thetta Lag welsat gilla och stadfästa, som Wi ock i krafft af thetta Wår Stadfästelse i nåder binde och besalle, icke allelnast alla Wåra trogna Undersättare, samt alla them, som i Wårt Rike och Ländre bygga och bo, at the hädanester erkänna then samma för. Wår och Sveriges Rikes gällande allmänna Lag, then the i alla mätto böra och skola lyda och efterlefs: utan ock samtidiga Wåra Dom- och Besalningshafwande Embetesmän, at the framgent sig therefter rätta, och til obrosligt hållande och efterrättelse handhafwa. Til yttermera wiso hafwe Wi thetta med Wår egen hand underskrifvit, och med Wårt Kongeliga Sigill bekräfta lätit. Stockholm i Nådkamaren then 23. Januarii 1736.

FRIEDRICH.

L. S.

Thehna Lagbok innehåller thesa Balkar och Capitel.

Giftermåls Balk. Cap.

1. Om laga giftermål, och hvor som gifteman vara skal	1.
2. Om them, som ächtenskap med hvor annan ej byggga måge	2.
3. Om fastning eller trolofning	4.
4. Om stilnad i trolofningar	6.
5. Om barn, som astas i fästom, eller i tweigiste, och om giftorätt i thy mäl	7.
6. Om giftermål emot föräldrars, eller rätta giftemans wilja; och om gifteman hindrar giftermål	8.
7. Huru lysning skal ske til laga giftermål; och om vigsel vägras, eller upphålls	8.
8. Huru förord ske måge mellan them, som wilja hionlag bygga	9.
9. Om manrens målsmänsrätt för hustrun; och om morgongåfwo	10.
10. Om giftorätt i bo	11.
11. Huru mannen må hustruns fasta gods bortskista, förpanta, eller sälja; och huru theras gäld betalas skal; så ock när hustru må köp sluta	13.
12. Om afvitring och olaga sammanslytting, förr än man går i annat gifte	14.
13. Om stilnad i ächtenskap; och huru barn upfostras skola, ther ächtenskaps stilnad ske	16.
14. Om kif och osämja mellan man och hustru; och om stilnad til säng och sate	20.
15. Huru med bo och barnens upphälle förhållas skal, då man och hustru lagligen skiljs til säng och sate	21.
16. Om medgift och hemfolgd	21.
17. Om manrens och hustruns fördel af bo offsto	22.

Ärfsa Balk.

1. Om arf i gemen, och huru ått räknas skal	23.
2. Om bröstarf	23.
3. Om bakarf och sidoarf	24.
4. Huru ärfwas skal, när man ej vet hvilken af arfwingar annan öfwerlefvat	26.
5. Om barn födes dödt; och om hustru säger sig hafwande vara, då mannen dör	26.

6. Att then ej ärswa må, som annan dräper 27.
7. Om them, som genom grofva misgieringar sin arfrätt förverka, och om biltoger mans, och thes barns arf 28.
8. Hurumida barn, som afslas i fästning, lönksläge, hordom, eller förbudna leder, måga arf taga 29.
9. Om egendomensлага upteckning efter then döda 30.
10. Huru gäld vid dödsfall gäldas bör 32.
11. Om arfwingar, som lefwa samman i bo ostifto 33.
12. Huru arf skiftas fäl 33.
13. Om jämnkning, sedan arf skiftadt är 35.
14. Om jaf i arf 36.
15. Om dana arf; och om inländst mans arfrätt, ther han fränvarande är 36.
16. Om mans, eller qwinos, yttersta wilja och testamente 38.
17. Hwad, och huru mycket, man må i testamente gifwa 39.
18. Hwad then ber i acht taga, som testamente til godoniuia, eller therå tala wil; och om arfwinge, som thet undandöljer 41.
19. Om then, som under förmyndare stå bör 42.
20. Om förmyndare, och huru de förordnas fola 42.
21. Omлага ursäkt ifrån förmynderstkap 43.
22. Hwad förmyndares plikt och skyldighet är 44.
23. Huru förmyndare fäl göra redo och räkning, och förmynderstkap astrarada 44.

Jordet Wall.

1. Omлага fång å jord, hus och grund, å landet, och i staden 46.
2. Om arfvejord 46.
3. Om skifte, och huru jord å landet, eller hus, tomt, och jord i staden, skiftas må 47.
4. Om köp, och huru jord å landet, hus, gård, och tomt i staden, saljas må 47.
5. Huru jord å lander, och hus, gård, och tomt i staden, bördas och lössas må 50.
6. Om then, som rätt til börd åger 52.
7. Om widerboende och nabo rätt 53.
8. Huru man må lagliga bortigifwa jord, hus eller tomt 54.
9. Om pantsatt jord, hus eller tomt, så ock thes intekning 55.
10. Om then, som annars jord, hus och tomt, salja, skifta, eller forpana kan 57.
11. Om fländer i jordafång, och om hemul 58.

12. Om rå och rör, så ock andra bolstada skäl byar emellan 59.
13. Huru then plichta fäl, som rå och rör rubbar, uprisiver, eller å annan inflyter 61.
14. Om ägotvist, och laga syn 61.
15. Om urminnes häfd 62.
16. Om stödsel, legs, och fardag 63.
17. Om astrar och astraradag å landet, och hushyro i staden 67.
18. Om then, som jord, hus, skog, vatn eller vattenwerk af annan med väld tager 68.

Bygninga Wall.

1. Huru tomt til by fäl läggas, och ägor skiftas 68.
2. Huru å tomt fäl byggas 69.
3. Om ödesby 70.
4. Huru wägar och diken i by läggas fola, och hwad tildeking then niuta fäl, som fin åker thervid får 71.
5. Om laga wärn, täppning och hägnad 71.
6. Huru åker och ång fola häsdas och ökas, gårdesgårdar stängas, och diken grävras 74.
7. Huru humblegård fäl läggas och uppehållas 75.
8. Om åverkan i åker och ång 75.
9. Huru skada fäl gäldas, som få gör i annars ägor, så ock huru få intagas må 76.
10. Hura bys ostifte ägor i skog och mark månge nyttjas eller intagas; så ock om åverkan å ostift, eller annars man skog och mark 78.
11. Om mühle, hiodawärd, och wallgång 80.
12. Huru swin måge i ållonsteg släppas 81.
13. Huru bötas fäl, när bärande trä olosliga hugges, och huru andre igen planteras fola 82.
14. Om swedjande 84.
15. Om skogseld 86.
16. Huru almänningat nyttjas måge 87.
17. Huru bys fiskewän nyttjas må 88.
18. Om Konungens enskilda och fridkallada, så ock andra almänna fiskerier 89.
19. Om afgärda bys rätt 90.
20. Om qvarnar 91.
21. Om bi 93.
22. Om then, som sätter eller dödar annars få eller hund, och om någor köper eller saljer sult få; så ock om få eller hund skadar qvarns få 94.

23. Huru skadediur måge fallas, så ock skall och warga
gårdar hållas böra 96.
24. Om vådeld i by 98.
25. Om vägar och broar, huru the göras, och byggas
skola 100.
26. Huru almänne hus skola byggas 103.
27. Huru husesyn skal hållas 105.
28. Om gästgivare 108.
29. Om husbygnad i städerna 112.

Handels Bok.

1. Om köp och förske 112.
2. Om Stavstäders och Upstäders handel 114.
3. Huru burkspel winnas må 114.
4. Om gros och krämare handel 116.
5. Huru utländse man köpenskap drifwa må 117.
6. Om landsköp 118.
7. Om marknader 119.
8. Om mätt och wigt 120.
9. Om förfreckningar i penningar, eller wahrer, och
ränta theraf 120.
10. Om pant och borgen 122.
11. Om lån 125.
12. Om inlagsfö, eller nedfatt och förtrode gods 125.
13. Om lego och hyro 127.
14. Om leghion 127.
15. Huru bolag skal läggas, hållas, och brytas 130.
16. Huru gäldeär må gods sitt til thes borgenärer på
en gång affå; så ock om them, som för gald rymma 132.
17. Om borgenärers rätt och förtrode för hvar annan,
til gäldbunden egendom 135.
18. Om systemän eller ombudsmän 138.

Misgiernings Bok.

1. Om försnadelse mot Gud, och affall ifrån then
rena ewangeliska läran 140.
2. Om "truldom och" widspelisse 141.
3. Om swordom och sabbatesbrott 141.
4. Om förraderi 143.
5. Om then, som lasteliga talar å Konungen, eller thes
och Nikets Råd 144.
6. Om myteri och upror 145.
7. Om falska myrtare 146.

8. Om then, som förfalskar och misbruksar annars
namn och skrifter 147.
9. Om tvegiste 148.
10. Om tidelag 149.
11. Om mordbrand 149.
12. Om mord och nidingewerk 150.
13. Om then, som förgjör sig self 150.
14. Om dräp å föräldrar, barn, och syskon; så ock ther
någor slår, eller oqwädar, sina föräldrar 151.
15. Om dräp, hugg och slag, å husbonda eller forman;
så ock oqwädrins ord emot them 152.
16. Om barnamord 153.
17. Om förgjörning genom förgift, eller annorledes 154.
18. Om Kyrkofrid, och Nättegångsfrid 155.
19. Om fängelsebrott, och them, som fängar wärja, el-
ler släppa 158.
20. Om hemfrid och rän 159.
21. Om almnän landsfrid, och wägasfrid 162.
22. Om qwinnofrid 164.
23. Hvarad the förverklatd hafwa, som edsöre bryta 165.
24. Om annat dräp 166.
25. Om dräpare eller ogierningemän dräpes, då man
honom fänga wil 167.
26. Huru dräpare straffas skal, när han på flychten och
frei fot kommen är, eller ther stål til äro, at han
lis sit behålla må 168.
27. Om dulaadräp 169.
28. Om dräp, som ske af vällande, utan upfat at
dräpa 169.
29. Om dräp och bana, som timer mer af olycko, än
annars vällande 170.
30. Om barn, eller tienstehion, dräpas med väda 171.
31. Om dräp och annan misgierning af öfvermaga 172.
32. Om dräp af then, som afvita är 172.
33. Om okynnes fö, eller hund, dödar man, eller qwinno
hugger af lem, eller slår ut tänder 173.
34. Om man sårar annan i ansichte, eller hals; eller
hugger af lem, eller slår ut tänder 174.
35. Om köttsår, slag, kindpust och hårddrag 175.
36. Huru bötas skal, om man sår hustru sina, eller
hustru man sin; eller husbonde, eller matmoder,
leghion sitt 175.
37. Huru öfvermäge böta skal för sår och lyte 176.
38. Om saramål, som ske af rätt väda 176.
39. Huru sår skola synas, och värdas, och om läkarelön 176.

40.	Om stöld	177.
41.	Om flere stjäl med fannad hand, eller någor var- der ther til lockad eller buden, eller eljest är i tju- nad delachtig	181.
42.	Om hustiufnad, och nidingas föld	181.
43.	Om then, som stjal ute på marken; och om någor tager annars mäns båt eller häst; eller mickar hans fo, för eller get	182.
44.	Om then, som laggar statt och tunga å Konungens skatiskyldiga undersåtare	184.
45.	Om then, som svikeliga droger til sig Kronones ingåld; så ock om upbörde man något theraf for- slingrar	184.
46.	Om kyrkliotufnad	186.
47.	Om snatteri	187.
48.	Om rönd och hittegods, och huru ther ber lysas up 49.	187.
	Om stulit gods köpes, eller tages i pants; och huru man må sig artusiva gittra; så ock om then, som svikeliga sig tillägnar annars mäns gods	188.
50.	Om äfvermäge stjäl	189.
51.	Om bödrägt	189.
52.	Huru man skal fått återtaga, eller annan lagligen til tjuflak binda, och ther om ransaka lätta; och om man utan skal annan något gods fränkanna wil	190.
53.	Om lönäkaläge	191.
54.	Om lägermål i fastom, och under ächtenskaps löfte .	193.
55.	Om enfalt hor	193.
56.	Om twesalt hor	195.
57.	Om kopleri och skörlesnäd	195.
58.	Om lägermål med syskonebarn	195.
59.	Om blodskam, och lägermål i andra förbudna leder	196.
60.	Om then, som slinger å annan, och om ogroädins ord	198.
61.	Om delachtighet i misgierningar	199.
	Straff. Bok.	
1.	Om misgierningars angiswande, och fängsars un- derhåll	200.
2.	Om then, som i fängelse dö	201.
3.	Om doms fullbordan i lifsjäker	201.
4.	Om skarprättare	202.
5.	Om kropsplicht med arbete, spö och ris, så ock hächte vid watn och bröd	203.

	Utsörnings Bok.	
1.	Om Konungens Besalningshafwande, och the be- tiente, som under honom lyda	208.
2.	Huru förfaras skal, til utmätning sökes	210.
3.	Om utmätning å domar	212.
4.	Om utmätning å fuldebref, klara föreskrifningar, och goda mans utslag	214.
5.	Huru urmatning skal ske	218.
6.	Huru fast gods wärderas skal	221.
7.	Om thet, som vid urmatning undantagas bör . .	221.
8.	Om qvarstad och bysfattning	222.
9.	Huru andring i Konungens Besalningshafwandes neslog sökas må	226.
10.	Huru then plichta skal, som i twistemål ej mächtar berala thet vite, eller the böter, som honom ålag- da ärö	228.
	Rättegångs Bok.	
1.	Om almnenna Rätter och Domstolar i gemen .	229.
2.	Om Häradsting	232.
3.	Om Lagmantering	234.
4.	Huru särskilt Härads och Lagmans ting skal hål- los, som fallas Urtima Ting	236.
5.	Om Kammersrätt	236.
6.	Om Rådstufswurätt	237.
7.	Om intekningar, och huru ther med förhållas skal .	238.
8.	Om Hofrätt	239.
9.	Om Domare rättegångs tima försommar	241.
10.	Om laga domstol i hvarjehanda rättegångs mål .	242.
11.	Huru stemning skal tagas, och honom tilställas, som stemmes	248.
12.	Huru förfaras skal, när stemning försättes; och om laga förfall	250.
13.	Om jäf emot Domaren	253.
14.	Huru för Rätta käras och svaras skal; så ock om munteliga förher, och wrangoed	254.
15.	Om laga ombudsmän eller fullmächtig	257.
16.	Om hvarjehanda inwändningar i rättegång; så ock uppfos	260.
17.	Om laga bewis i hvarjehanda mål	263.
18.	Om then, som kommer under parternas rättegång in, och wil i faken tala	271.
19.	Om then, som far ifrån Rätten utan lof	272.

20. Om förlitningar	273.
21. Om rättegångsfristnad och stadsfånd	274.
22. Huru kristeliga berättelser skola i rättegångs saker af Domaren författas, och til parterna utgivwas	375.
23. När Rätten är domför: så ock om omröstande til dom	276.
24. Om Rätterns utslag och dom	278.
25. Om laga wad, och thes fullföljande; så ock om beswär öfwer felachtighet vid rättegången	281.
26. Huru borgen skal fättas, och thet som dömdt är utgivwas, innan laga wad i Hosrätten fullföljes	290.
27. Huru rättegångssaker böra fullföljas i Hosrätten	292.
28. Om dombrott	294.
29. Om rättegångs missbruk	295.
30. Huru fökas skal, at Konungen må Hosräts dom öfverse och skärskåda	296.
31. Huru dom må återbrytas, som winnit laga krafft	304.
32. Huru penningar och böter efter thenna Lag räknas, gällas och skiftas skola	305.

Register öfwer thenna Lagboe	307.
Domare Regler

Bihang.

Kongl. Förkl. d. 23 Mars 1807. punkt. 43.	2.
Kongl. Kammar-Kollegii Kungörelse, ang. besittningsträte å Kronohemman, d. 29 Febr. 1808.	8.
Kongl. Förrordn. ang. Inteckn. i fast egendom, d. 13 Juli 1818	15.
Kongl. Förrordn. ang. Hemmansflytning, d. 19 Dec. 1827	21.
Kongl. Stadgan om Skifteverket, d. 4 Maj 1827	31.
Konkurs-Lagen d. 12 Mars 1830.	78.
Formulärer till gäldeärss- och borgenärsseden i konkurs	105.
Kongl. Förrordn. mot Hylleri och Dryckenkap, d. 16 Nov. 1841	107.
Formulärer till besvärshänvisningar i brottmål	111.
Schema öfwer 1, 2 och 3 kap. Årsda Balken.

Giftermåls Balk.

1. Cap.

Om laga giftermål, och hvor som giftoman vara skal.

Wil man hionalag bygga; då skal han mö af hennes giftoman begiära, och ej med våld taga, eller hemliga til sig locka.

2 §. Fader är sine dotters giftoman, och moder må ther til råd gifwa. Är fader död; då är moder med skyldasta fränders råd. Lefwer ej fader, eller moder; ware då then, som fader muntliga, eller kristeliga, eller moder med nästa fränders råd, til giftoman nämndt hafwer.

3 §. Äro ej the til; då är sambroder; thernäst halvbroder af fäderne; sedan halvbroder af möderne; och tagen the faderfaders, eller moderfaders råd ther til. Lefwer ej sambroder, eller halvbroder; då är faderfader giftoman, och näst honom moderfader; thernäst faderbroder, sedan moderbroder. Är ei han til; då är then, som henne skyldast är af fäderne, eller möderne. Äro the både jämstyrde; ware då then närmast, som af fäderne är, man och ej qwinna, och tage han nästskyldemans af mödernet och laga formyndares råd. Lefwa ej skyldemän, utan formyndare allena; då skal han hennes giftoman vara.

4 §. Nu warder twist om giftomanna rätt, eller synes rätte giftoman ej vara ther til fallen, eller välwilande; då förordne therom Domaren, som han, efter bästa förstånd och samwete, stälsigt pröfwar.